

Bild: Nordic Modular Group

Svenska folkets attityder till friskolor och skolval

David Ahlin, Ipsos

Stockholm, 2017-03-13

Innehållsförteckning

Bakgrund och syfte	3
Metod	3
Sammanfattning av resultat	3
Kommentar till resultatet	4
Synen på den svenska skolan, går utvecklingen åt rätt håll?	5
Vad är viktigt för att skolan ska utvecklas åt rätt håll?	7
Attityder till friskolor	10
Stödet för skolval	13
Alternativ till skolval – närhetsprincipen	15
Alternativ till skolval – tilldelning av skolplats för att skapa jämn social fördelning mellan skolor	17
Stöd för debattens två huvudlinjer	19
Först till kvarn eller utlottning av platser	24
Skolpeng	26
Appendix 1 Presentationsbilder i PowerPoint (<i>infoga länk till bilder på friskola.se</i>)	27
Appendix 2 Frågeformulär	28
Appendix 3 – vägning av data	38

Bakgrund och syfte

På uppdrag av Friskolornas riksförbund har Ipsos genomfört en undersökning bland allmänheten 18 – 75 år för att kartlägga svenska folkets attityder till skolans utveckling, synen på friskolor och skolval. Frågeformuläret innehåller även frågor om möjliga alternativ till dagens ordning med skolval eftersom skolvalet på senare tid har blivit föremål för mer diskussion och debatt. En ambition med frågeformuläret är också att få en uppfattning om hur svenska folket värderar olika faktorer eller åtgärder för att vända den svenska skolans utveckling i rätt riktning.

Hela frågeformuläret finns i appendix.

Metod

1017 digitala intervjuer har genomförts 13 – 22 februari i slumpmässigt rekryterad respondentpanel. Ansvarig för frågeformulär, genomförande och analys är David Ahlin på Ipsos.

För detaljerad information om Ipsos metod och rutiner för vägning av data, se appendix.

Sammanfattning av resultat

- Skolfrågorna debatteras i ett sammanhang där de flesta har en negativ uppfattning om tillståndet i skolan. En majoritet tycker att skolan idag utvecklas åt fel håll.
- Att elever som behöver får extra stöd, bättre ordning i klassrummet, fler kompetenta lärare, bättre arbetsvillkor för lärare och mer lärarledda lektioner ses som de viktigaste faktorerna för att skolan ska utvecklas åt rätt håll i framtiden
  - 12 procent ser vinstförbud för friskolor som en av de tre viktigaste faktorerna för att skolan ska utvecklas åt rätt håll
- En av fyra tycker att friskolor, på det hela taget, påverkar den svenska skolan negativt. Något fler, knappt 3 av 10, tycker att friskolor påverkar positivt.
- Den största gruppen, varannan svarande, tycker att friskolor varken påverkar positivt eller negativt eller har ingen uppfattning.
  - Föräldrar med barn i friskola svarar oftare att friskolor påverkar positivt
- 7 av 10 anser att skolvalet bör vara kvar
  - De under 30 år vill oftare ha kvar skolvalet, de över 60 år vill oftare ta bort skolvalet
  - Föräldrar med barn i friskola svarar oftare att skolvalet bör vara kvar
- En majoritet är emot att återgå till en strikt närhetsprincip som alternativ till skolvalet
  - Unga är oftare emot att återgå till närhetsprincipen, äldre är oftare för
- Två av tre är negativa till förslag att kommunen tilldelar elever skolplats med syfte att uppnå en jämn social fördelning mellan skolor i olika bostadsområden
- 7 av 10 anser att samma skolpeng bör utgå oavsett friskola eller kommunal skola
- 7 av 10 instämmer helt och hållet i påståendet "Ställ kvalitetskrav på alla skolor, oavsett om skolan drivs av en kommun, ett företag eller en stiftelse, och låt kontrollen av kvalitet bestämma vilka skolor som får finnas"
- 3 av 10 instämmer helt och hållet i påståendet "Förbjud friskolor att dela ut vinst till skolans ägare, oavsett kvaliteten på deras verksamhet"

- På frågan om vilket av de två påståendena ovan (dvs. "Ställ kvalitetskrav på alla skolor, oavsett om skolan drivs av en kommun, ett företag eller en stiftelse, och låt kontrollen av kvalitet bestämma vilka skolor som får finnas" och "Förbjud friskolor att dela ut vinst till skolans ägare, oavsett kvaliteten på deras verksamhet") som stämmer bäst med ens uppfattning svarar 67 procent "Ställ kvalitetskrav på alla skolor, oavsett om skolan drivs av en kommun, ett företag eller en stiftelse, och låt kontrollen av kvalitet bestämma vilka skolor som får finnas". 12 procent svarar att båda påståendena stämmer lika bra.

Kommentar till resultatet

Friskolornas roll och betydelse inom den svenska skolan delar väljarna längs den traditionella vänster-högerkalan i politiken. Väljare till vänster är oftare negativa till friskolor överhuvudtaget och vill gärna begränsa möjligheten att dela ut vinst medan väljare till höger oftare anser att friskolor bidrar med positiva inslag till den svenska skolan i stort.

Det riktiga engagemanget för eller emot friskolor finns framförallt på vänster- och högerkanterna i politiken. Den större gruppen väljare verkar ha ett begränsat intresse för villkoren för friskolor. Många har ingen uppfattning eller svarar att friskolor varken påverkar positivt eller negativt.

När det handlar om vilka åtgärder som skulle kunna förbättra den svenska skolan och få utvecklingen att gå åt rätt håll nämner människor framförallt faktorer kopplade till lärarnas förutsättningar och villkor samt vad som händer i klassrummet. Få ser vinstförbud för friskolor som en av de viktigaste faktorerna för att skolan ska utvecklas åt rätt håll.

Vinstfrågan är en mobiliseringsfråga som kan användas av partierna för att få igång de mer politiskt intresserade, en fråga som kan väcka entusiasm och kämpaglöd hos de egna. Politiker som talar om vinstutdelningar varje gång skolan ska diskuteras löper, åtminstone bland bredare väljargrupper i mitten, risken att uppfattas göra bisak till huvudsak när det gäller skolans förutsättningar.

Noterbart är också att ålder verkar ha en viss betydelse som förklaringsfaktor när det gäller synen på friskolor och skolval. Unga är genomgående mer positiva till friskolor, skolval och relaterade frågor medan svenskar över 60 år oftare har en negativ inställning.

Synen på den svenska skolan, går utvecklingen åt rätt håll?

Rubrikerna om skolan har under senare år ofta handlat om problem och dåliga kunskapsresultat och de flesta svenskar har idag en övervägande negativ bild av tillståndet i den svenska skolan.

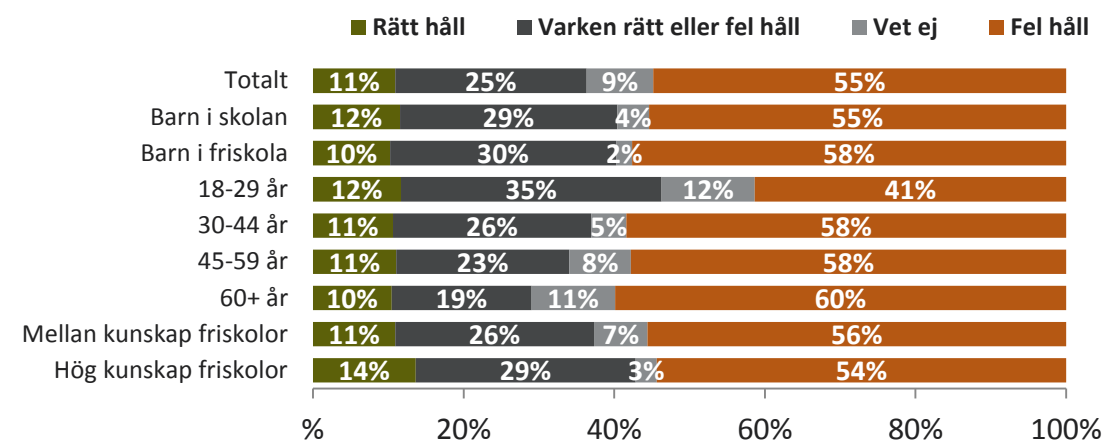
En majoritet tycker att utvecklingen i den svenska skolan går åt fel håll. Resultatet ligger i linje med de mätningar om synen på skolan som Ipsos genomfört på uppdrag av Dagens Nyheter under hösten 2016.

1 av 10 tycker att utvecklingen inom skolan går åt rätt håll. Andelen positiva är lika låg bland förändrar som har barn i skolan som bland övriga intervjuade.

Svenskar under 30 år tycker mer sällan att utvecklingen går åt fel håll, istället svarar man oftare att utvecklingen varken går åt rätt eller fel håll. De äldsta, 60 år eller äldre, är oftare negativa.

Majoritet anser att skolan utvecklas åt fel håll

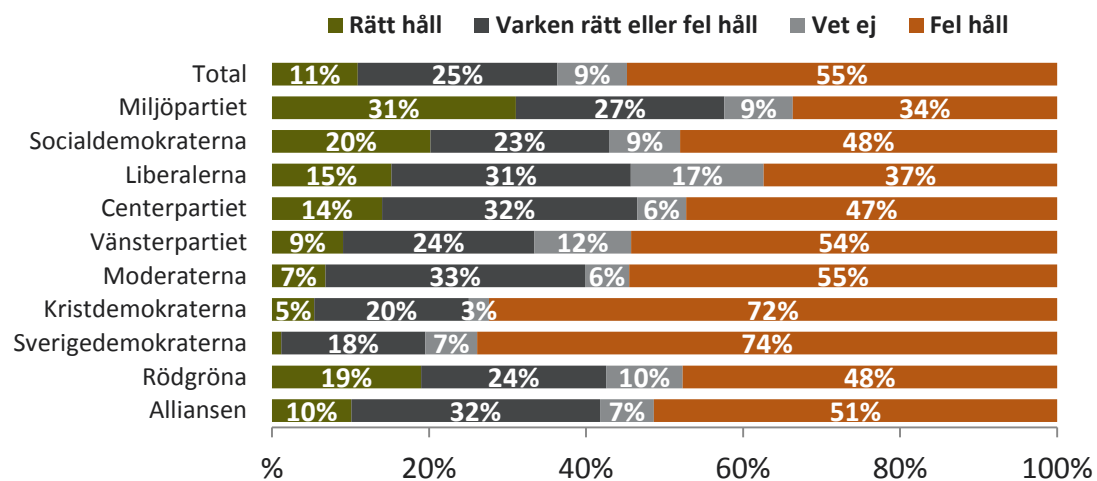
Tycker du att utvecklingen i den svenska skolan, på det hela taget, går åt rätt håll eller åt fel håll?

Partipolitisk hemvist har betydelse för synen på hur den svenska skolan utvecklas. Miljöpartiets och socialdemokraternas väljare tycker oftare att utvecklingen går åt rätt håll.

Sverigedemokraternas väljare har oftare en negativ syn och svarar att utvecklingen går åt fel håll.

Partiernas väljare om skolans utveckling

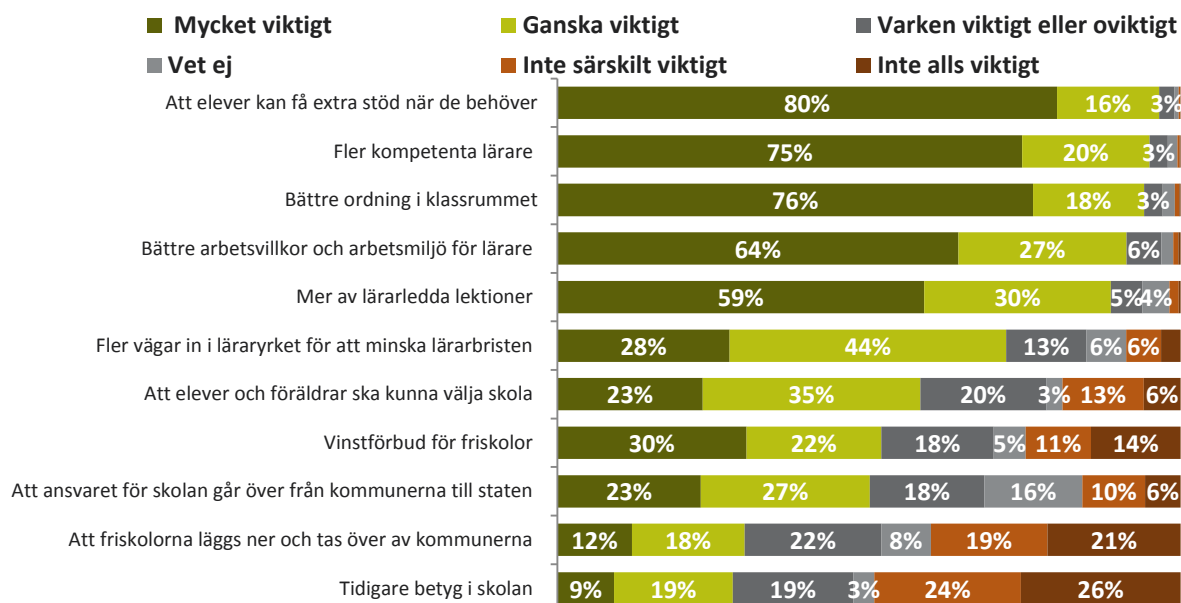
Vad är viktigt för att skolan ska utvecklas åt rätt håll?

Utifrån resultat från tidigare undersökningar där frågan ställts helt öppet formulerades elva olika faktorer, eller åtgärder, som skulle kunna påverka skolan och vända utvecklingen i skolan åt rätt håll.

De fem faktorer som står ut som extra viktiga för att skolan ska utvecklas åt rätt håll framöver är att elever kan få extra stöd när de behöver, fler kompetenta lärare, bättre ordning i klassrummet, bättre arbetsvillkor och arbetsmiljö för lärare samt mer av lärarledda lektioner.

Extra stöd och kompetenta lärare ses som viktiga faktorer

Hur viktigt anser du att följande är för att den svenska skolan ska utvecklas åt rätt håll framöver?

För att också få mer diskriminerande svar och en tydligare värdering av faktorerna, vad ses som mest betydelsefullt, ställdes frågan igen men denna gång med instruktionen till respondenterna att välja ut de tre mest betydelsefulla faktorerna från listan av totalt elva faktorer.

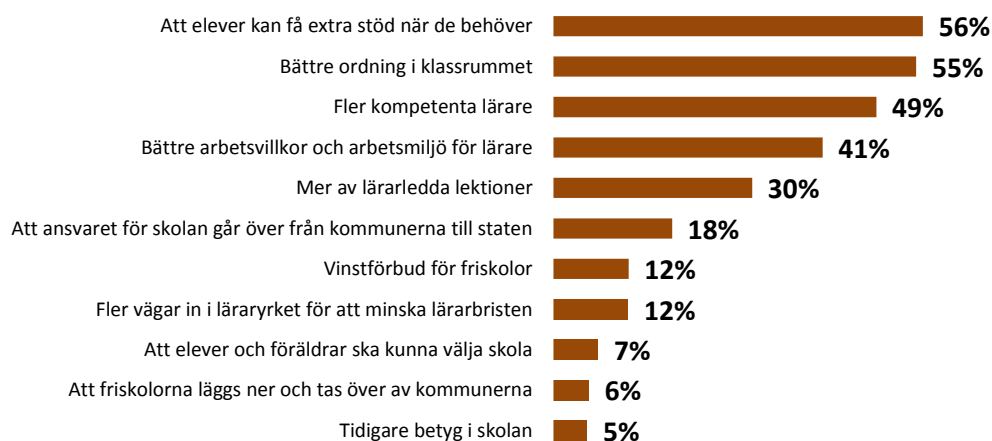
De fem faktorer som ses som viktigast (nämns bland topp tre) för att skolan ska utvecklas åt rätt håll är

1. Att elever kan få extra stöd när de behöver 56 %
2. Bättre ordning i klassrummet 55 %
3. Fler kompetenta lärare 49 %
4. Bättre arbetsvillkor och arbetsmiljö för lärare 41 %
5. Mer av lärarledda lektioner 30 %

Tolv procent ser vinstförbud för friskolor som en av de viktigaste faktorerna och sex procent nämner som viktigast att friskolornas verksamhet bör tas över av kommunerna. Sju procent nämner skolvalet som allra viktigast för skolans utveckling framöver.

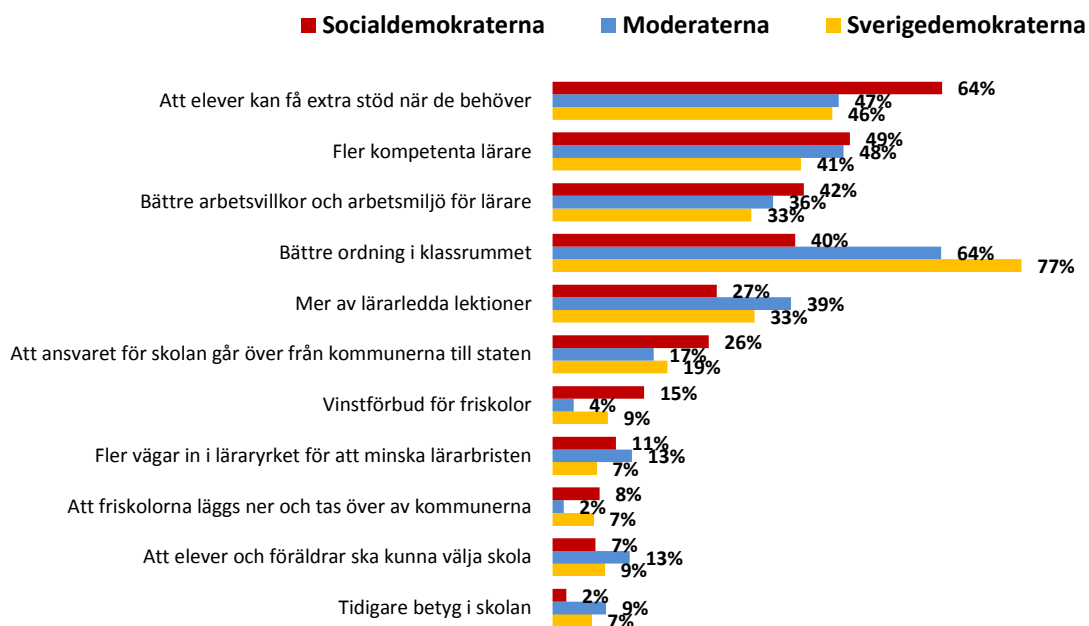
Viktigaste faktorerna för att utveckla skolan

Vilka av följande skulle du säga är viktigast för att den svenska skolan ska utvecklas åt rätt håll framöver? (markera max tre alternativ)

Bland socialdemokraternas väljare nämner 15 procent vinstförbud för friskolor som en av de viktigaste faktorerna för att skolan ska utvecklas åt rätt håll. SD-väljare, men även M-väljare, prioriterar oftare bättre ordning i klassrummet.

Attityder till friskolor

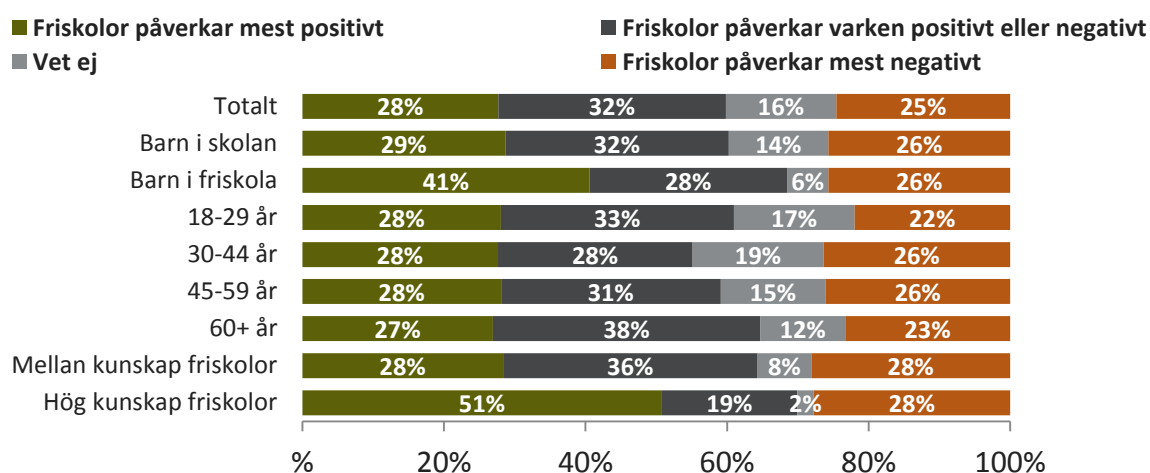
När det gäller attityderna till friskolor i allmänhet går åsikterna isär. En av tre anser att friskolor, på det hela taget, påverkar den svenska skolan mest positivt. Ungefär lika många, var tredje, svarar att friskolor varken påverkar positivt eller negativt medan var fjärde anser att friskolor påverkar den svenska skolan mest negativt. 16 procent har ingen uppfattning.

Föräldrar med barn i friskola svarar oftare att friskolor påverkar positivt.

De som själva skattar sin kännedom om friskolor som god (skalsteg 8-10 på en 11-gradig skala, knappt var femte intervjuad i undersökningen) svarar oftare att friskolor påverkar mest positivt.

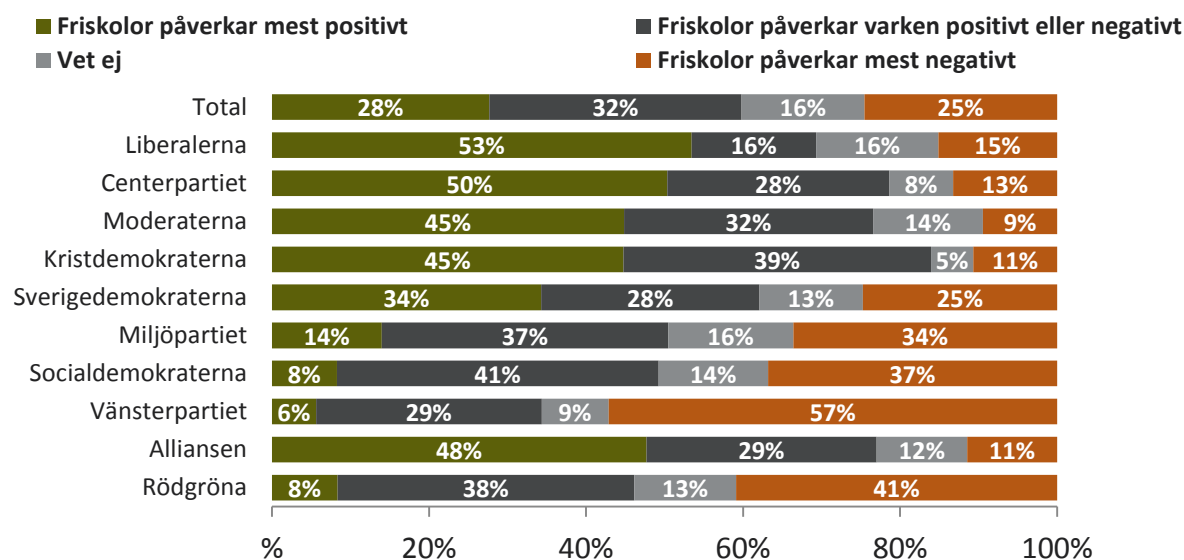
En av fyra tycker att friskolor påverkar negativt

På det hela taget, skulle du säga att friskolor påverkar den svenska skolan mest positivt eller mest negativt?

Bland partiernas väljare är det endast bland vänsterpartiets sympatisörer som en majoritet anser att friskolor påverkar skolan mest negativt. Bland S-väljare svarar 37 procent att friskolor påverkar mest negativt, bland MP-väljare 34 procent.

Partiernas väljare om hur friskolorna påverkar den svenska skolan

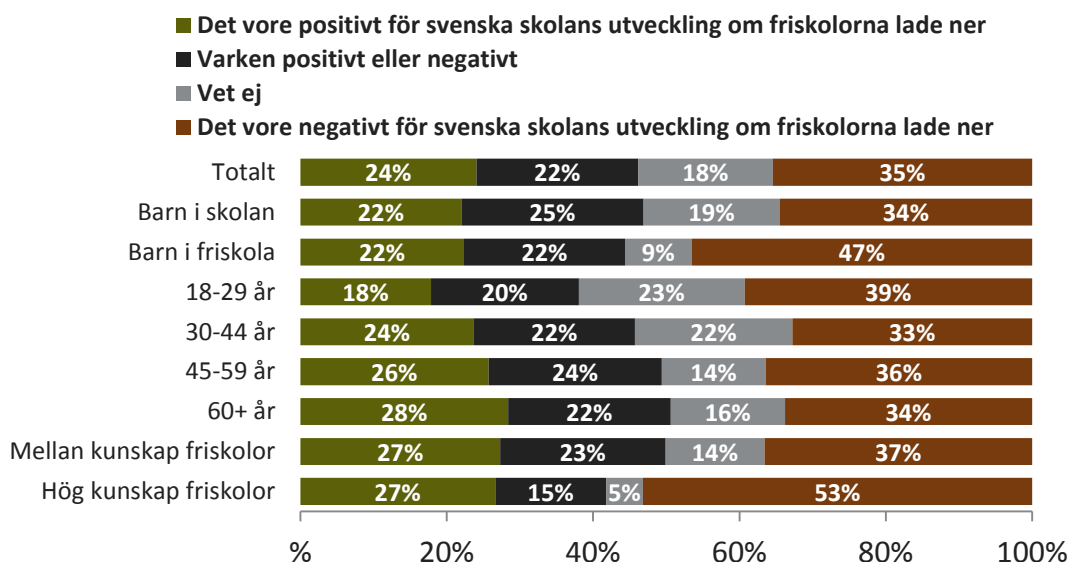
Ungefär motsvarande andel som ovan, var fjärde väljare, tror att det vore positivt för den svenska skolans utveckling i stort om de företag och stiftelser som idag driver friskolor lade ner verksamheten och att skolorna istället togs över och drevs av kommunerna där skolorna finns idag. En högre andel, 35 procent, tror att det skulle vara negativt för skolans utveckling i stort. 22 procent svarar "varken positivt eller negativt" och 18 procent har ingen uppfattning.

Personer under 30 år tror mer sällan (18 procent) att det vore positivt för den svenska skolan om friskolorna lade ner och verksamheten togs över av kommunerna där skolorna finns idag. Äldre personer över 60 år svarar oftare (28 procent) att det vore bra för skolans utveckling.

Svarande med god kännedom om friskolor svarar oftare att det vore negativt om skolorna lade ner/ om de togs över av kommunen där de finns idag.

1 av 4 tror att det vore positivt om friskolorna lade ner

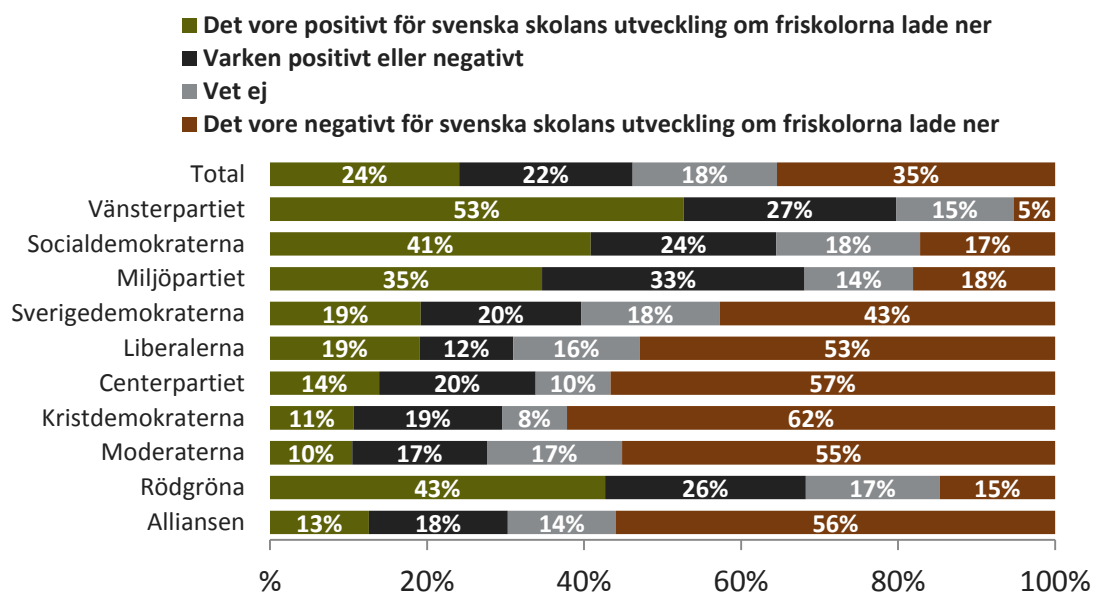
I Sverige går 340 000 elever i 4000 olika friskolor. Tror du att det skulle vara positivt eller negativt för den svenska skolans utveckling i stort om de företag och stiftelser som driver skolorna idag skulle lägga ner sin verksamhet och att skolorna istället togs över och drevs av de kommuner där skolorna finns idag?

De friskolekritiska väljarna finns framförallt bland personer som röstar på S, V eller MP. 41 procent av S-väljarna svarar att det vore positivt för den svenska skolans utveckling om friskolorna lade ner verksamheten. Bland V- och MP-väljare anser 53 procent respektive 35 procent att det vore positivt för den svenska skolan om friskolorna lade ner.

Bland SD-väljare svarar 43 procent att det vore negativt om friskolorna lade ner verksamheten medan 19 procent svarar att det vore positivt.

Rödgröna väljare mindre positiva till friskolor

Stödet för skolval

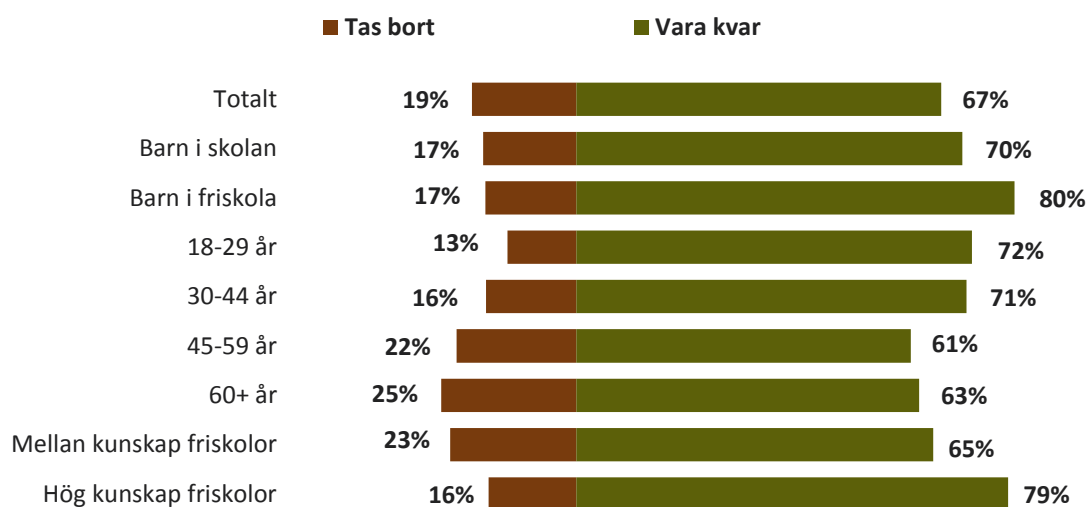
Två av tre anser att dagens ordning med skolval bör vara kvar. Balansmättet är + 48, det vill säga det är 48 procent fler som anser att skolvalet bör vara kvar än som anser att det bör tas bort.

Bland föräldrar med barn i skolan svarar 70 procent att skolvalet bör vara kvar. Föräldrar med barn i friskola svarar något oftare att skolvalet bör vara kvar (80 procent).

Svenskar under 30 år vill något oftare (72 procent) behålla skolvalet, liksom de som har bättre kännedom om friskolor.

7 av 10 anser att skolvalet bör vara kvar

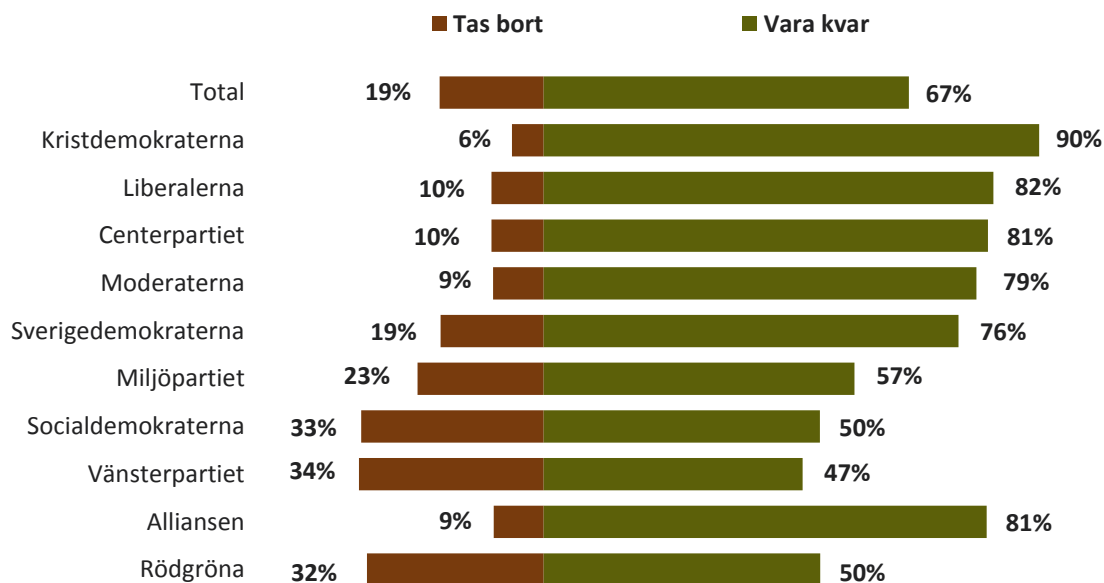
I dagsläget har familjer rätt att välja skola och som elev kan man välja bland både kommunala skolor och godkända friskolor. Anser du att skolvalet bör vara kvar, eller bör det tas bort?

Stödet för att ha kvar skolval är svagare bland S- V- och MP-väljare jämfört med bland övriga partiers väljare, men även bland de rödgröna partiernas väljare är andelen som vill ha kvar skolvalet större än andelen som vill ta bort skolvalet.

Bland SD-väljare svarar 76 procent att skolvalet bör vara kvar medan 19 procent svarar att skolvalet bör tas bort.

Partiernas väljare om skolvalet

Alternativ till skolval – närhetsprincipen

Ett alternativ till dagens ordning med skolval vore att tillämpa en strikt närhetsprincip, det vill säga att kommunen placerar barnet i den skola som ligger närmast bostaden, oavsett familjens önskemål.

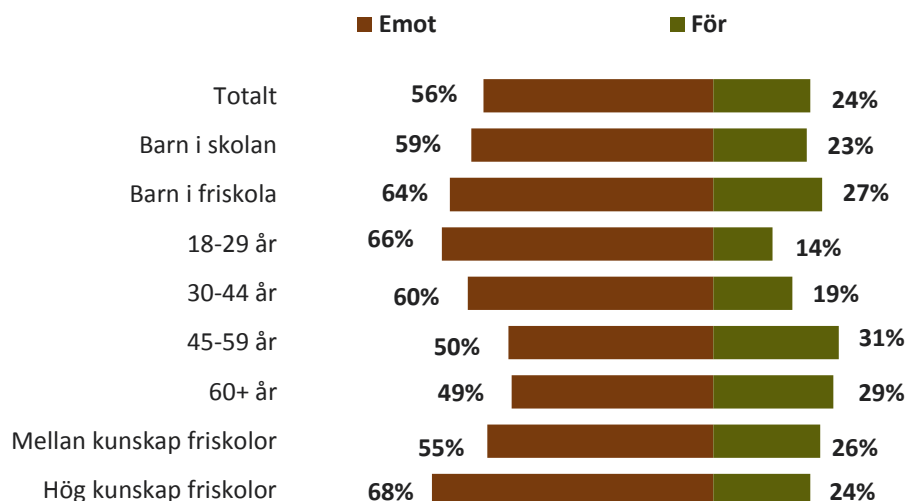
Var fjärde är för att återgå till närhetsprincipen som alternativ till dagens ordning med skolval medan en majoritet är emot. Balansmättet är – 32, det vill säga det är 32 procent fler som är emot förslaget än som är för förslaget.

Attityderna bland föräldrar med barn i skolan skiljer sig inte från genomsnittet.

Svenskar under 30 år är mer sällan positiva till att återgå till närhetsprincipen (14 procent) medan äldre väljare över 60 år oftare vill det (29 procent).

Majoritet är emot förslag om närhetsprincip

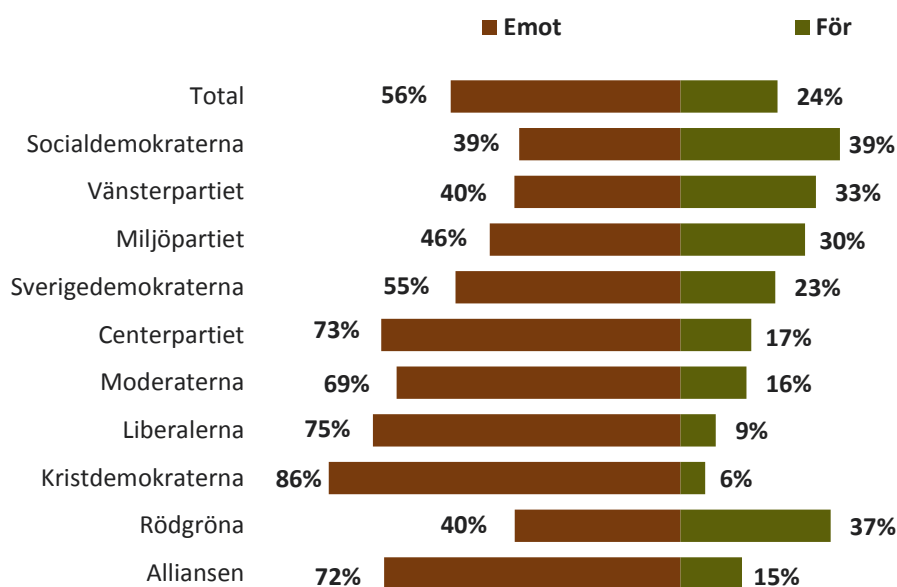
Ett alternativ till dagens ordning med skolval vore att tillämpa en strikt närhetsprincip. Det vill säga kommunen placerar alltid barnet i den skola som ligger närmast hemmet, oavsett familjens önskemål. Är du för eller emot ett sådant förslag som alternativ till dagens skolval?

S-väljare är något oftare positiva till att återgå till närhetsprincipen, men där finns ett samband med ålder, S-väljarna har en äldre åldersprofil. 39 procent bland S-väljarna är för men lika många, 39 procent, är emot.

15 procent bland allianspartiernas väljare vill återgå till närhetsprincipen och 23 procent av sverigedemokraternas väljare anser att det vore bättre än dagens ordning med skolval.

Rödgröna väljare splittrade om närhetsprincip

Alternativ till skolval – tilldelning av skolplats för att skapa jämn social fördelning mellan skolor

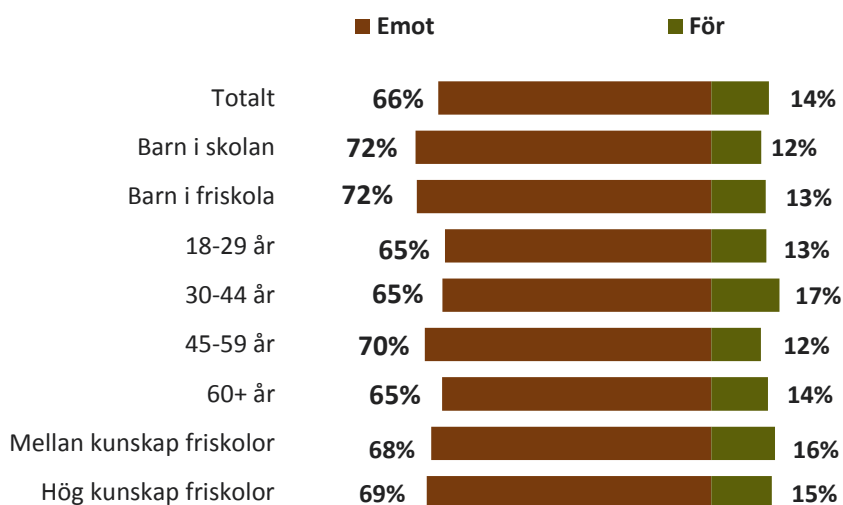
Ett annat alternativ till dagens ordning med skolval vore att kommunen tilldelar alla elever en skola med syftet att fördela elever så att det blir en jämn social fördelning mellan skolor i olika bostadsområden. Förslaget kallas ibland i debatten för "bussning" eftersom elever kan behöva köras till skolor långt från hemmet oavsett familjens önskemål.

14 procent är positiva till ett sådant förslag som går ut på att kommuner tilldelar elever en skolplats med syfte att skapa en jämn social fördelning mellan skolor i olika bostadsområden. 66 procent är negativa och 20 procent har ingen uppfattning. Balansmättet är – 52, det vill säga att 52 procent fler är emot förslaget än som är för.

Förslaget är nytt och okänt för de flesta väljare och frågeformuleringen har i sådana fall extra stor betydelse för skattningen av stödet vilket talar för en försiktig tolkning av siffrorna. I det här fallet är resultatet förhållandevis tydligt och man bör kunna dra slutsatsen att ett sådant förslag som alternativ till dagens ordning med skolval har ett svagt stöd.

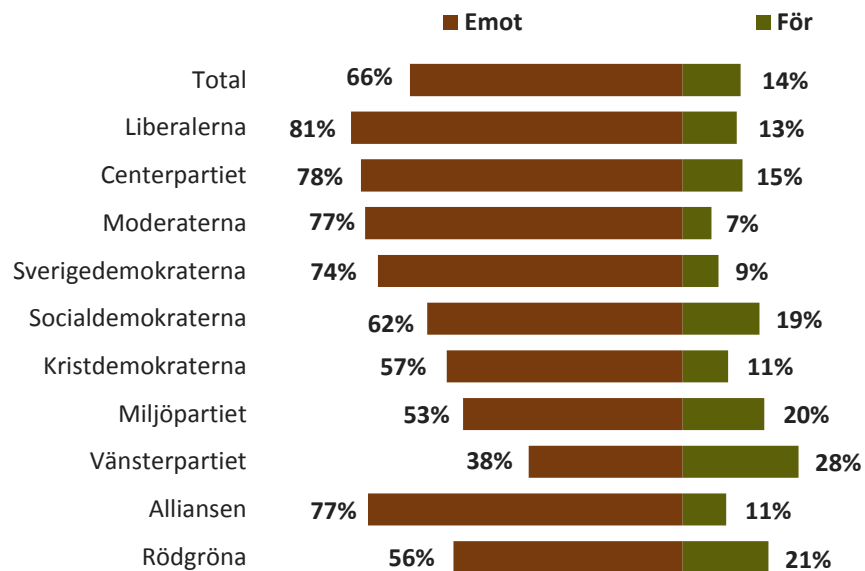
Majoritet är emot förslag om tilldelning för att skapa jämn social fördelning

Ett annat alternativ till dagens ordning med skolval vore att kommunen tilldelar alla elever en skola med syftet att fördela elever så att det blir en jämn social fördelning mellan skolor i olika bostadsområden. Förslaget kallas ibland för "bussning" eftersom elever kan behöva köras till skolor långt från hemmet oavsett familjens önskan. Är du för eller emot ett sådant förslag som alternativ till dagens skolval?

En majoritet bland alla partiers väljare är emot ett sådant förslag med undantag för vänsterpartiets väljare.

Partiernas väljare om tilldelning för att skapa jämn social fördelning

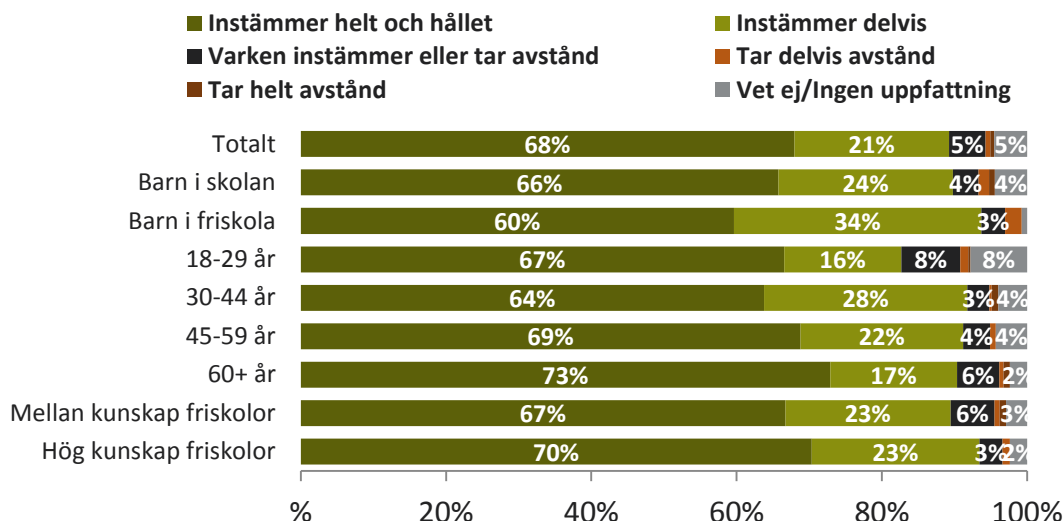
Stöd för debattens två huvudlinjer

9 av 10 (89 procent) instämmer helt eller delvis i påståendet ”Ställ kvalitetskrav på alla skolor, oavsett om skolan drivs av en kommun, ett företag eller en stiftelse, och låt kontrollen av kvalitet bestämma vilka skolor som får finnas”.

9 av 10 instämmer: låt kvalitet bestämma vilka skolor som får finnas

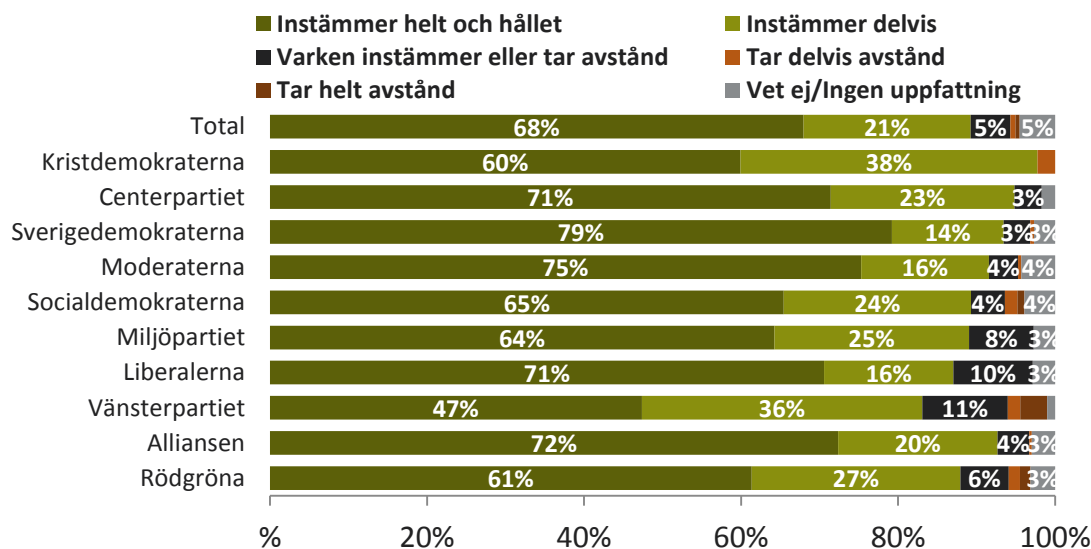
Instämmer du i eller tar du avstånd från följande påstående?

”Ställ kvalitetskrav på alla skolor, oavsett om skolan drivs av en kommun, ett företag eller en stiftelse, och låt kontrollen av kvalitet bestämma vilka skolor som får finnas”

Påståendet är inte särskilt politiskt polariserande, även om vänsterväljare oftare än andra instämmer delvis snarare än helt och hållet.

7 av 10 instämmer helt: låt kvalitet bestämma vilka skolor som får finnas

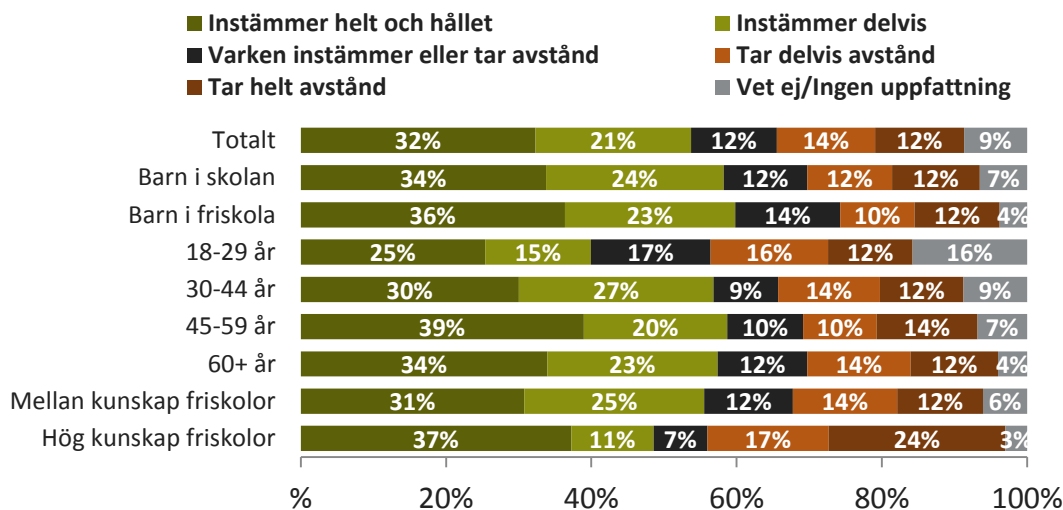

Varannan (53 procent) instämmer helt eller delvis i påståendet "Förbjud friskolor att dela ut vinst till skolans ägare, oavsett kvaliteten på deras verksamhet". 32 procent instämmer helt, 21 procent instämmer delvis.

3 av 10 instämmer helt: förbjud friskolor att dela ut vinst till ägarna oavsett kvalitet

Instämmer du eller tar du avstånd från följande påstående?

"Förbjud friskolor att dela ut vinst till skolans ägare, oavsett kvaliteten på deras verksamhet"

Påståendet är som väntat kraftigt politiskt polariserande.

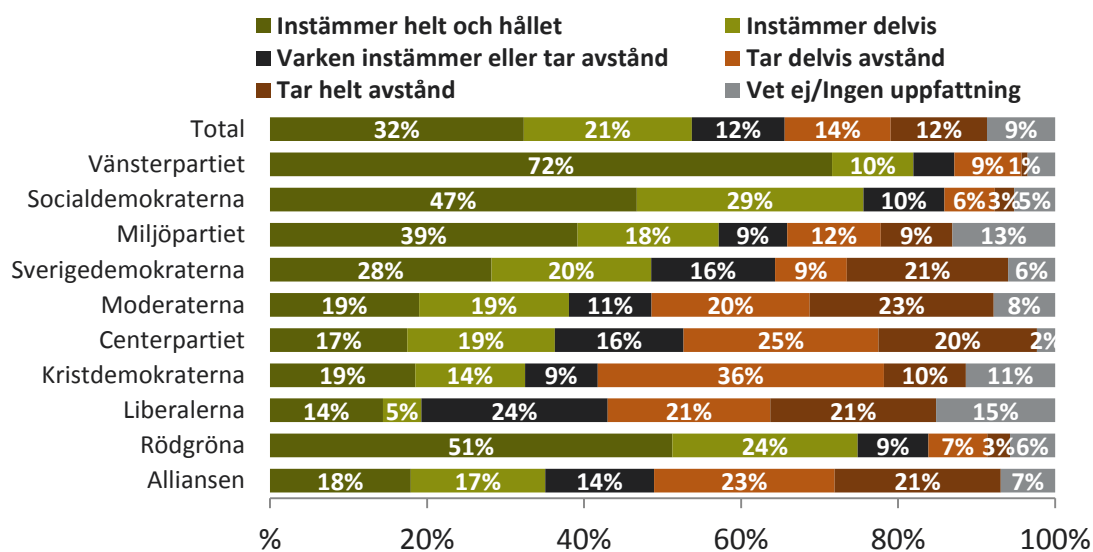
72 procent av vänsterväljare instämmer helt, 10 procent instämmer delvis. 47 procent av S-väljare instämmer helt, 29 procent instämmer delvis.

Bland alliansväljare instämmer 18 procent helt och hållet medan 17 procent instämmer delvis. 28 procent av SD-väljarna instämmer helt, 20 procent instämmer delvis.

Partiernas väljare

Instämmer du eller tar du avstånd från följande påstående?

”Förbjud friskolor att dela ut vinst till skolans ägare, oavsett kvaliteten på deras verksamhet”

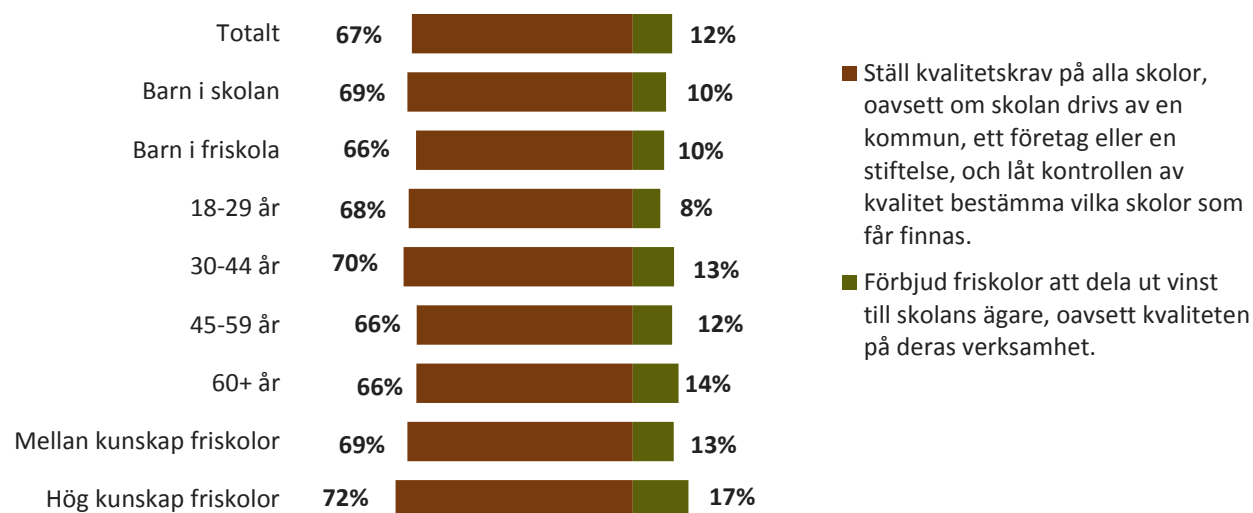

När vi sedan frågar vilket av de två påståendena som stämmer bäst med ens uppfattning svarar 67 procent "Ställ kvalitetskrav på alla skolor..." medan 12 procent svarar "Förbjud friskolor att dela ut vinst...".

12 procent svarar att båda påståendena stämmer lika bra och 6 procent svarar vet ej.

De flesta föredrar kvalitetskrav framför vinstförbud

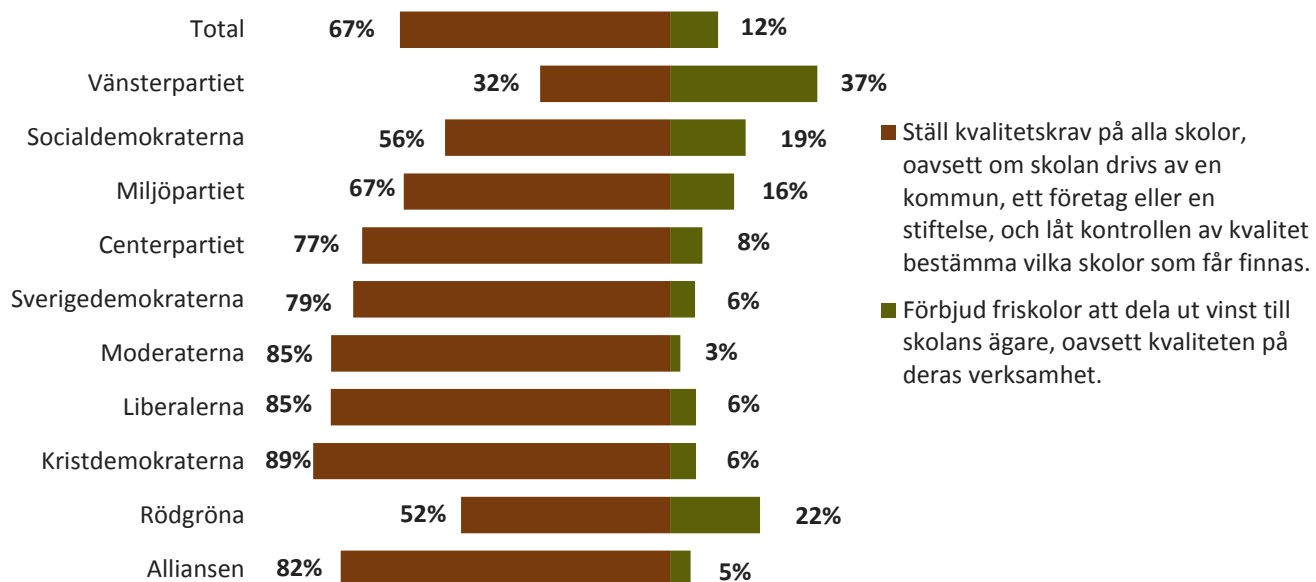
Vilket av följande påståenden nedan stämmer bäst med din uppfattning?

Bland S-väljare svarar att 56 procent att "Ställ kvalitetskrav på alla skolor..." stämmer bäst medan 19 procent föredrar "Förbjud friskolor att dela ut vinst...". 16 procent tycker att båda påståendena stämmer lika bra.

Bland SD-väljare svarar 79 procent att "Ställ kvalitetskrav på alla skolor..." stämmer bäst, sex procent föredrar "Förbjud friskolor att dela ut vinst...".

Partiernas väljare

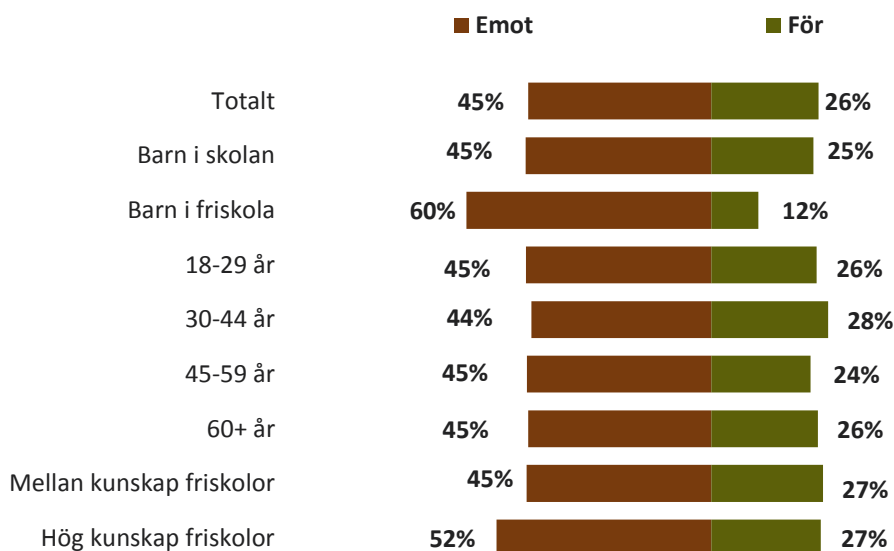
Först till kvarn eller utlottning av platser

Om det finns fler sökande elever än platser på en friskola så tilldelas i dagsläget plats efter när ansökan gjordes enligt principen "först till kvarn". Nu finns förslag att lotta ut platserna bland de elever som visat intresse för en friskola, istället för att eleverna ges plats efter ansökningsdatum.

Var fjärde är positiv till förslaget att lotta ut platserna, 45 procent är emot och 29 procent har ingen uppfattning. Balansmättet är -19, det vill säga 19 procent fler är emot förslaget.

Fler är emot förslag att lotta ut skolplatser, många är osäkra

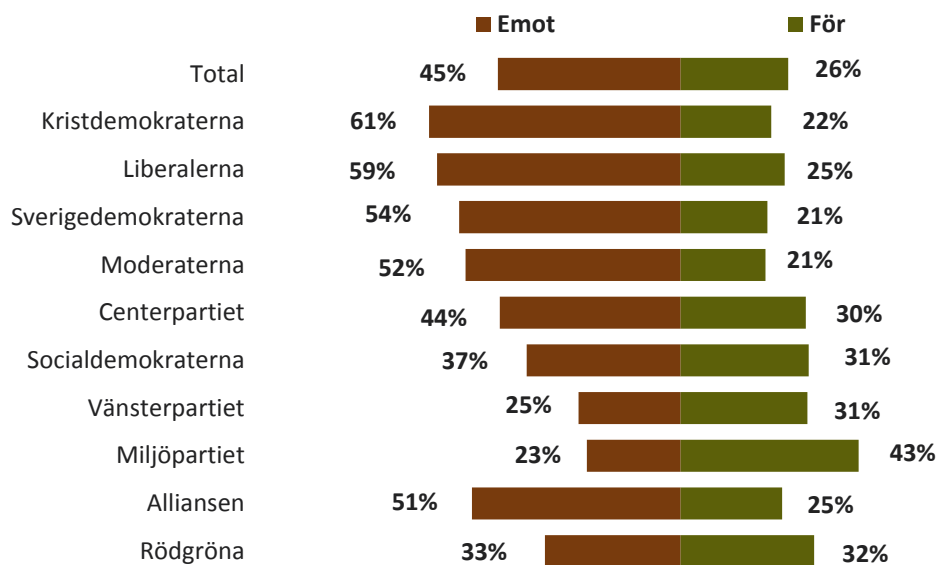
Om det finns fler sökande elever än platser på en friskola så tilldelas i dagsläget plats efter när ansökan gjordes, enligt principen "först till kvarn". Nu finns förslag att lotta ut platserna bland de elever som visat intresse för en friskola, istället för att eleverna ges plats efter ansökningsdatum. Är du för eller emot förslaget att lotta ut platserna?

Alliansväljare och SD-väljare är oftare emot lottning medan rödgröna väljare är jämnt splittrade. 3 av 10 har ingen uppfattning alls vilket indikerar ett lågt engagemang i frågan.

Partiernas väljare om att lotta ut skolplatser

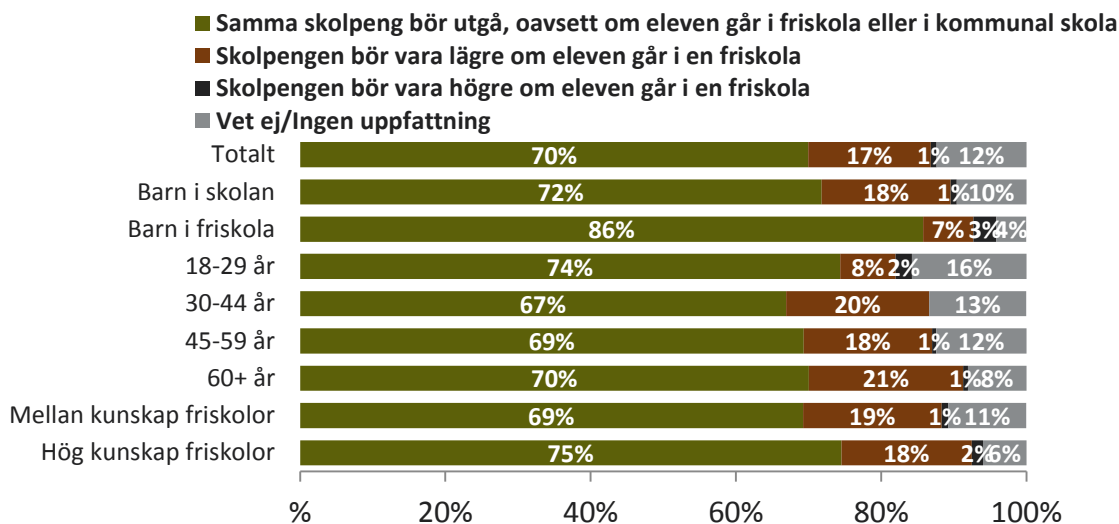

Skolpeng

De flesta, 7 av 10, anser att samma skolpeng bör utgå oavsett om en elev går i en friskola eller i en kommunal skola. Knappt var femte anser att skolpengen bör vara lägre om eleven går i en friskola.

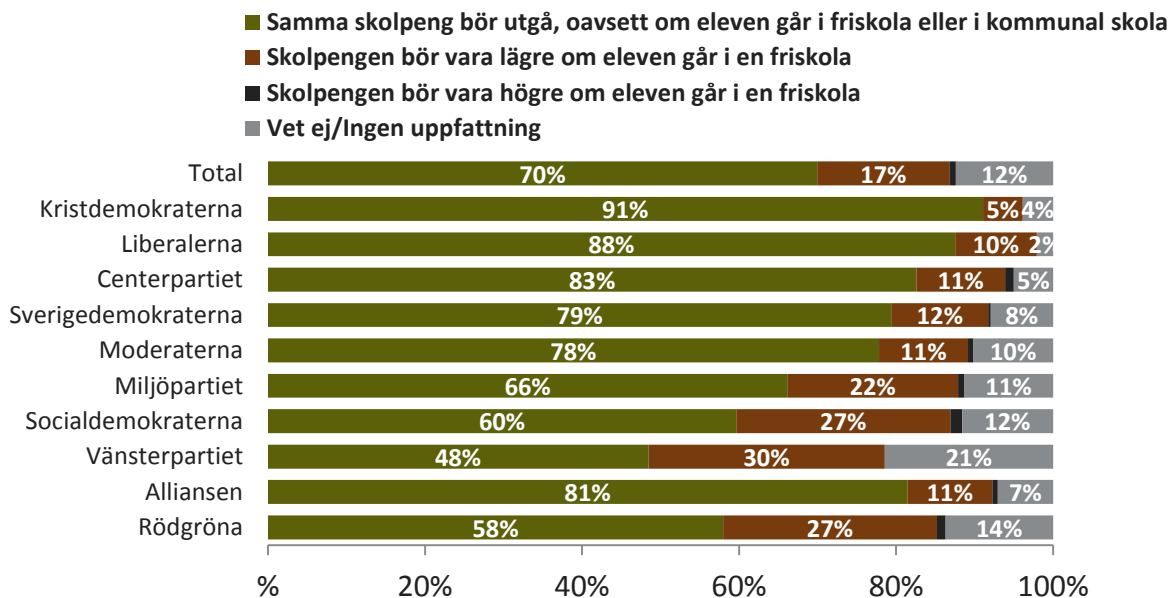
7 av 10 anser att samma skolpeng bör utgå oavsett skola

Anser du att samma skolpeng bör utgå oavsett om en elev går i friskola eller i kommunal skola, eller anser du att skolpengen bör vara olika stor?

Väljare som oftare är negativa till friskolor anser oftare att skolpengen bör vara lägre om eleven går i en friskola.

7 av 10 anser att samma skolpeng bör utgå oavsett skola

Appendix 1 Presentationsbilder i PowerPoint

www.friskola.se/ipsos2017

Appendix 2 Frågeformulär

(KON_W) Är du man eller kvinna? 1 Man 2 Kvinna
(ALDER_W) Vilket år är Du född?
(GEOGRAFI_W)
(MEDBORGARE_W) Är du svensk medborgare? 1 Ja 2 Nej
(VAL_IDAG_1_W) OM (MEDBORGARE_W) = 1 Om det var val till riksdagen idag, vilket parti skulle du då rösta på? VISA PARTIER (1-9) I SLUMPMÄSSIG ORDNING 1 Moderaterna 2 Liberalerna (tidigare Folkpartiet) 3 Centerpartiet 4 Kristdemokraterna 5 Socialdemokraterna 6 Vänsterpartiet 7 Miljöpartiet 8 Sverigedemokraterna 9 Feministiskt Initiativ 10) Annat parti, nämligen (ÖPPEN) 11) Skulle inte rösta 12) Skulle rösta blankt 13) Osäker\Vet inte hur jag skulle rösta

(VAL_IDAG_2_W)**OM (VAL_IDAG_1_W) = 12-13****Men vilket parti lutar det mest mot för dig?**

VISA PARTIER (1-9) I SLUMPMÄSSIG ORDNING

- 1 Moderaterna
- 2 Liberalerna (tidigare Folkpartiet)
- 3 Centerpartiet
- 4 Kristdemokraterna
- 5 Socialdemokraterna
- 6 Vänsterpartiet
- 7 Miljöpartiet
- 8 Sverigedemokraterna
- 9 Feministiskt Initiativ
- 10) Annat parti, nämligen (ÖPPEN)
- 11) Skulle inte rösta
- 12) Skulle rösta blankt
- 13) Osäker\Vet inte hur jag skulle rösta

(UTB_1_W)**Vilken är din högsta fullföljda utbildning?**

1. Grundskola, Folkskola, realskola eller liknande
2. Folkhögskola
3. 2-årig gymnasieutbildning, yrkesskola eller fackskola
4. 3-4-årig gymnasieutbildning
5. Eftergymnasial utbildning kortare än 3 år (universitet/högskola/yrkeshögskola)
6. Eftergymnasial utbildning längre än 3 år (Universitet/högskola)

(Skolan_1_W)**Tycker du att utvecklingen i den svenska skolan, på det hela taget, går åt rätt håll eller åt fel håll?**

1. Rätt håll
2. Varken rätt eller fel håll
3. Fel håll
4. Vet ej

(Skolan_2_W)**Hur viktigt anser du att följande är för att den svenska skolan ska utvecklas åt rätt håll framöver?****Randomisera 1-11**

1. Fler kompetenta lärare
2. Bättre ordning i klassrummet
3. Att elever kan få extra stöd när de behöver
4. Mer av lärarledda lektioner
5. Bättre arbetsvillkor och arbetsmiljö för lärare
6. Tidigare betyg i skolan
7. Att ansvaret för skolan går över från kommunerna till staten
8. Vinstförbud för friskolor
9. Att elever och föräldrar ska kunna välja skola
10. Att friskolorna läggs ner och tas över av kommunerna
11. Fler vägar in i läraryrket för att minska lärarbristen

Växla startpunkt Växla startpunkt 1 – 5

1. Mycket viktigt
2. Ganska viktigt
3. Varken viktigt eller oviktigt
4. Inte särskilt viktigt
5. Inte alls viktigt
6. Vet ej

(Skolan_3_W)

Vilka av följande skulle du säga är viktigast för att den svenska skolan ska utvecklas åt rätt håll framöver?

Markera max tre alternativ

1. Fler kompetenta lärare
2. Bättre ordning i klassrummet
3. Att elever kan få extra stöd när de behöver
4. Mer av lärarledda lektioner
5. Bättre arbetsvillkor och arbetsmiljö för lärare
6. Tidigare betyg i skolan
7. Att ansvaret för skolan går över från kommunerna till staten
8. Vinstförbud för friskolor
9. Att elever och föräldrar ska kunna välja skola
10. Att friskolorna läggs ner och tas över av kommunerna
11. Fler vägar in i läraryrket för att minska lärarbristen
12. Vet ej (Exkluderande)

(Skolan_4_W)

Hur mycket kunskap skulle du säga att du själv har om friskolor i Sverige?

Svara med hjälp av en skala från 0 – 10 där 0 betyder Nästan ingen kunskap alls och 10 betyder Mycket god kunskap.

0. Nästan ingen kunskap alls
- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
10. Mycket god kunskap
11. Osäker/Vet ej

(Skolan_5_W)

På det hela taget, skulle du säga att friskolor påverkar den svenska skolan mest positivt eller mest negativt?

1. Friskolor påverkar mest positivt
2. Friskolor påverkar varken positivt eller negativt
3. Friskolor påverkar mest negativt
4. Vet ej

(Skolan_6_W)**OM Skola_5_W=1**

Varför tycker du att friskolor påverkar mest positivt? Motivera gärna ditt svar!

1. Öppet svar: .....
2. Vet ej

(Skolan_7_W)**OM Skola_5_W=3**

Varför tycker du att friskolor påverkar mest negativt? Motivera gärna ditt svar!

1. Öppet svar: .....
2. Vet ej

(Skolan_8_W)

I dagsläget har familjer rätt att välja skola och som elev kan man välja bland både kommunala skolor och godkända friskolor. Anser du att skolvalet bör vara kvar, eller bör det tas bort?

1. Vara kvar
2. Tas bort
3. Vet ej

(Skolan_9_W)

Ett alternativ till dagens ordning med skolval vore att tillämpa en strikt närhetsprincip. Det vill säga kommunen placerar alltid barnet i den skola som ligger närmast hemmet, oavsett familjens önskemål.

Är du för eller emot ett sådant förslag som alternativ till dagens skolval?

1. För
2. Emot
3. Vet ej

(Skolan_10_W)

Ett annat alternativ till dagens ordning med skolval vore att kommunen tilldelar alla elever en skola med syftet att fördela elever så att det blir en jämn social fördelning mellan skolor i olika bostadsområden. Förslaget kallas ibland för "bussning" eftersom elever kan behöva köras till skolor långt från hemmet oavsett familjens önskan.

Är du för eller emot ett sådant förslag som alternativ till dagens skolval?

1. För
2. Emot
3. Vet ej

(Skolan_11_W)

Om det finns fler sökande elever än platser på en friskola så tilldelas i dagsläget plats efter när ansökan gjordes, enligt principen "först till kvarn".

Nu finns förslag att lotta ut platserna bland de elever som visat intresse för en friskola, istället för att eleverna ges plats efter ansökningsdatum.

Är du för eller emot förslaget att lotta ut platserna?

1. För
2. Emot
3. Vet ej/Ingen uppfattning

(Skolan_12_W)

Anser du att samma skolpeng bör utgå oavsett om en elev går i friskola eller i kommunal skola, eller anser du att skolpengen bör vara olika stor?

1. Samma skolpeng bör utgå, oavsett om eleven går i friskola eller i kommunal skola
2. Skolpengen bör vara lägre om eleven går i en friskola
3. Skolpengen bör vara högre om eleven går i en friskola
4. Vet ej/ ingen uppfattning

(Skolan_13_W)

I Sverige går 340 000 elever i 4000 olika friskolor.

Tror du att det skulle vara positivt eller negativt för den svenska skolans utveckling i stort om de företag och stiftelser som driver skolorna idag skulle lägga ner sin verksamhet och att skolorna istället togs över och drevs av de kommuner där skolorna finns idag?

1. Det vore positivt för svenska skolans utveckling om friskolorna lade ner/ om kommuner tog över skolorna
2. Det vore negativt för svenska skolans utveckling om friskolorna lade ner/ om kommuner tog över skolorna
3. Varken positivt eller negativt
4. Vet ej

(Skolan_14_W)

Instämmer du eller tar du avstånd från följande påstående?

Randomisera A-B

A. Ställ kvalitetskrav på alla skolor, oavsett om skolan drivs av en kommun, ett företag eller en stiftelse, och låt kontrollen av kvalitet bestämma vilka skolor som får finnas.

B. Förbjud friskolor att dela ut vinst till skolans ägare, oavsett kvaliteten på deras verksamhet.

Variera startpunkt 1-5

1. Instämmer helt och hållet
2. Instämmer delvis
3. Varken instämmer eller tar avstånd
4. Tar delvis avstånd
5. Tar helt avstånd
6. Vet ej/ingen uppfattning

(Skolan_15_W)

Vilket av följande påståenden nedan stämmer bäst med din uppfattning?

Randomisera 1-2

1. Ställ kvalitetskrav på alla skolor, oavsett om skolan drivs av en kommun, ett företag eller en stiftelse, och låt kontrollen av kvalitet bestämma vilka skolor som får finnas.
2. Förbjud friskolor att dela ut vinst till skolans ägare, oavsett kvaliteten på deras verksamhet.
3. Inget av dessa
4. Båda stämmer lika bra
5. Vet ej

(Skola_16_W)

Har du barn som går i förskola, skola eller gymnasium?

1. Ja
2. Nej
3. Osäker/Vet ej

(Skola_17_W)

Om (Skola_16_W)=1.

Har du barn som går i en fristående förskola, skola eller gymnasium?

1. Ja
2. Nej
3. Vet ej

(VAL_2014_1_W)

OM (MEDBORGARE_W) = 1
OM (ALDER_W) = 1996 OCH ÄLDRE

Var du röstberättigad vid senaste riksdagsvalet, alltså i september 2014?

- 1 Ja
- 2 Nej
- 3 Osäker\Vet ej

(VAL_2014_2_W)
OM (VAL_2014_1_W) = 1

Vilket parti röstade du på i riksdagsvalet 2014?

- 1 Moderaterna
- 2 Folkpartiet
- 3 Centerpartiet
- 4 Kristdemokraterna
- 5 Socialdemokraterna
- 6 Vänsterpartiet
- 7 Miljöpartiet
- 8 Sverigedemokraterna
- 9 Fi
- 10 Annat parti, nämligen (ÖPPET)
- 11 Röstade inte
- 12 Röstade blankt
- 13 Minns inte\Vet ej

(SYSSELSATT_W)

Vilken är din huvudsakliga sysselsättning?

- 1 Egen företagare
- 2 Förförvarssarbetar (/föräldraledig)
- 3 Studerar
- 4 Förtidspension\sjukpensionär
- 5 Ålderspensionär
- 7 Arbetslös
- 8 Långtidssjukskriven
- 9 Annan, nämligen (ÖPPET)

(FACK_W)

Är du medlem i något fackförbund som är anslutet till LO, TCO, SACO eller liknande?

DENNA FRÅGA BÖR FORMATERAS SÅ ATT SVARSALTERNATIVEN ÅTERFINNS PÅ EN RAD OCH FÖRBUNDEN I KOLUMNER UNDER RESPEKTIVE CENTRALORGANISATION

- 1 Ja, LO-förbund
- 2 Ja, TCO-förbund
- 3 Ja, SACO-förbund
- 4 Ja, annat (öppet)
- 5 Nej, inte medlem i facket

LO-FÖRBUND

Byggnadsarbetareförbundet
 Elektrikerförbundet
 Fastighetsanställdas Förbund
 GS, Facket för Skogs-, Trä- och Grafisk bransch
 Handelsanställdas förbund
 Hotell- och restaurangfacket
 Industrifacket Metall
 Kommunalarbetareförbundet
 Livsmedelsarbetareförbundet
 Musikerförbundet
 Målareförbundet
 Pappersindustriarbetareförbundet
 Seko, Facket för Service och Kommunikation
 Transportarbetareförbundet

TCO-FÖRBUND

Fackförbundet ST
 Finansförbundet
 FTF
 Försvarsförbundet
 Journalistförbundet
 Lärarförbundet
 Polisförbundet
 SLF
 Sveriges yrkesmusikerförbund (Symf)
 Teaterförbundet
 TULL-KUST
 Unionen
 Vision
 Vårdförbundet

SACO-FÖRBUND

Akademikerförbundet SSR
 Civilekonomerna
 DIK
 Fysioterapeuterna
 Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter (FSA)
 Jusek
 Kyrkans Akademikerförbund
 Lärarnas Riksförbund
 Naturvetarna
 Officersförbundet
 Reservofficerarna
 Saco-förbundet Trafik och Järnväg, TJ
 SRAT
 Sveriges Arkitekter
 Sveriges Farmaceuter
 Sveriges Ingenjörer
 Sveriges läkarförbund

Sveriges Psykologförbund
Sveriges Skolledarförbund
Sveriges Tandläkarförbund
Sveriges universitetslärarförbund, SULF
Sveriges Veterinärförbund

(INTRESSE_POL_2_W)

Hur ofta läser, lyssnar eller tittar du på nyheter som rör partier, politik och samhällsutvecklingen?

6-7 dagar/vecka

3-5 dagar/ vecka

1-2 dagar/ vecka

2-3 gånger/månad

Någon (1) gång/månad

Mer sällan än någon gång/månad

Vet ej

Appendix 3 – vägning av data

- Kön och ålder (5 åldersgrupper)
- Utbildning (förgymnasial, 2-åring gymnasial, 3-årig gymnasial samt eftergymnasial utbildning)
- Geografi (fördelning mellan storstäder inklusive förorter, större städer inklusive förorter samt övriga kommuntyper)
- Politisk geografi (Indelning av kommunerna utifrån partiblockens genomsnittliga resultat i valen 2006, 2010 och 2014)
- Politisk nyhetskonsumtion (Mäts med frågan "Hur ofta läser, lyssnar eller tittar du på nyheter som rör partier, politik och samhällsutvecklingen?")
- Värderingsvägning enligt GAL-TAN- dimensionen (grön, alternativ, libertär vs traditionell, auktoritär, nationalistisk). Dimensionen mäts med fyra frågeställningar som fångar respondenternas syn på:
  - Nationellt självbestämmande kontra globalisering
  - Ska de som avviker från majoritetens normer anpassa sig eller få avvika
  - Gemensam kultur kontra mångkultur
  - Bör brottslingar i första hand vårdas eller straffas
  - Utifrån svaren delas respondenterna in i tre grupper utifrån vilka värderingar man har (GAL, TAN och de med blandade värderingar).
- Parti i riksdagsvalet 2014